

УДК 32:17.023.36:330.34:502.131.1

Букорос Т.О., к. політ.н., доцент,
Колодич Т.М., здобувач вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, Київ, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ В КОНТЕКСТІ ІМПЕРАТИВІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сучасний розвиток глобального суспільства супроводжується загостренням соціально-економічних суперечностей, що актуалізує проблематику справедливості, рівності та ефективності економічного зростання. У цьому контексті особливого значення набуває концепція сталого розвитку, яка інтегрує економічні, соціальні та екологічні складові.

Водночас, як засвідчують сучасні дослідження, досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) залишається нерівномірним, що обумовлює необхідність переосмислення ролі політичної філософії як теоретичної основи соціально-економічної політики [1]. Українські дослідники також підкреслюють, що соціальна держава є ключовим інструментом реалізації принципів сталого розвитку [4].

Метою доповіді є аналіз актуальних проблем сучасної політичної філософії у контексті економічного зростання та реалізації ЦСР.

Політична філософія традиційно зосереджується на проблемах справедливості, свободи та рівності. У сучасних умовах особливого значення набувають теорії розподільчої справедливості, які визначають принципи організації соціально-економічних відносин.

Як зазначає Р. Максимович, соціальна справедливість виступає фундаментом функціонування соціальної держави та визначає характер взаємодії між державою і громадянами [4]. У свою чергу, В. Рябченко підкреслює, що світоглядна складова політичної філософії формує ціннісні орієнтири відповідальної поведінки у суспільстві [11].

Сучасні дослідження також акцентують увагу на переході від абстрактних моделей до прикладних концепцій, що враховують глобальні виклики розвитку, на необхідність інтеграції економічних аспектів із соціальними та екологічними факторами. [2].

Соціальна справедливість є ключовим принципом реалізації ЦСР, оскільки передбачає забезпечення рівних можливостей та подолання нерівності.

Концепція «sustainability justice» поєднує соціальні, економічні та екологічні аспекти розвитку.

Українські науковці наголошують, що інклюзивний розвиток є стратегічним напрямом економічної політики, спрямованим на поєднання економічного зростання із соціальною справедливістю. Зокрема, у вітчизняних дослідженнях наголошується на необхідності переходу до моделі інклюзивного розвитку, яка забезпечує баланс між економічною ефективністю та соціальною справедливістю [5]. Крім того, сталий розвиток розглядається як комплексний процес, що охоплює економічні, соціальні та екологічні компоненти [6].

Важливою є також роль соціальних проєктів як інструменту реалізації ЦСР, особливо в умовах криз та воєнних викликів [12].

Традиційне розуміння економічного зростання як ключового показника розвитку зазнає критики у сучасній науці. Дослідники підкреслюють, що економічне зростання без урахування соціальних факторів може призводити до посилення нерівності [3].

Таким чином, сучасна політична філософія ставить під сумнів домінування економічного зростання як самоцілі та акцентує увагу на його якості.

Реалізація ЦСР потребує ефективних інституційних механізмів. Як зазначають українські дослідники, політико-правові механізми відіграють ключову роль у забезпеченні сталого розвитку [7].

Важливим інструментом є соціальна політика держави, яка спрямована на перерозподіл ресурсів та підтримку вразливих груп населення. У цьому контексті корпоративна соціальна відповідальність розглядається як важливий елемент взаємодії бізнесу та суспільства [10].

Особливу роль відіграє також євроінтеграційний вектор розвитку України, який визначає напрями реформ у сфері сталого розвитку [8].

Серед ключових викликів сучасної політичної філософії варто виокремити проблему соціально-економічної нерівності, екологічні загрози, кризу довіри до інституцій, наслідки воєнних конфліктів.

У сучасних умовах для України особливого значення набуває соціальна складова національної безпеки, що безпосередньо пов'язана із забезпеченням сталого розвитку [9].

Крім того, дослідники звертають увагу на необхідність розвитку соціальних інструментів, які забезпечують адаптацію суспільства до кризових умов [12].

Отже, сучасна політична філософія виступає теоретичною основою осмислення процесів економічного зростання у контексті сталого розвитку. Соціальна справедливість є ключовим принципом, який визначає якість

економічного розвитку та його відповідність потребам суспільства. Українські та міжнародні дослідження підтверджують, що ефективне економічне зростання можливе лише за умови інтеграції соціальних, економічних та політичних чинників. Це обумовлює необхідність формування нової парадигми розвитку, заснованої на принципах інклюзивності, відповідальності та сталості.

Література

1. Guo Chen. Global Social and Environmental Justice and SDGs: Toward an Intersectional, Dialogical, and Reflexive Approach. *Sustainability*. 2025. <https://doi.org/10.3390/su17198879>
2. McCauley D. et al. Sustainability justice: a systematic review. *Sustainability Science*. 2024. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11625-024-01565-8>
3. Menton, M. et al. Environmental justice and the SDGs: from synergies to gaps and contradictions. *Sustainability Science*. 2020. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11625-020-00789-8>
4. Максимович Р. О. Юридичні основи взаємозв'язку соціальної держави та сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.4.42>
5. Ремболович В. Інклюзивний розвиток як стратегічний орієнтир модернізації економіки України. *Економіка і регіон*. 2025. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2025.3\(98\).3896](https://doi.org/10.26906/EiR.2025.3(98).3896)
6. Симоненко Л., Іванюк О., Плотнікова М. Сталий розвиток сільських територій: соціально-економічний та екологічний аспекти. *Український економічний часопис*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-4-11>
7. Ровинська К., Дуліна О., Куспьяк Г. Політико-правові механізми забезпечення сталого розвитку в системі національної безпеки. *Наука і оборона*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.33099/2618-1614-2025-29-2-3-10>
8. Наконечний В., Качур О. Євроінтеграційні аспекти сталого розвитку України в умовах війни. *Геополітика України: історія і сучасність*. № 2(35), 2025. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2\(35\).147-154](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2025.2(35).147-154)
9. Мірко Н., Стрибуль О. Соціальна складова національної безпеки та сталого розвитку України. *Сталий розвиток економіки*. 2026. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-127>
10. Будякова О., Суддя Ю. Корпоративна соціальна відповідальність у парадигмі сталого розвитку. *Сталий розвиток економіки*. № 2 (53), 2025. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-64>
11. Рябченко В. Світоглядна компетентність як чинник забезпечення соціальної відповідальності за сталий розвиток сучасного суспільства. *Філософські студії*. 2021. DOI: [https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1\(89\).2021.88-101](https://doi.org/10.35433/PhilosophicalSciences.1(89).2021.88-101)
12. Боковець О., Тимошенко І. Соціальні проекти як інструмент досягнення цілей сталого розвитку в умовах війни. *Публічне управління та соціальна робота*. Том 1, 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-1-4>